

**АНАЛІЗ ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ЗАВДАНЬ
СКЛАДОВИХ ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

zation of educational material and organization of cooperation in technology lessons]. Available at: <https://cutt.ly/eERHJZe>. [in Ukrainian].

4. Rudenko, N.M. (2019). Interaktyvni tehnologii navchannya na urokah matematyky u pochatkovi shkoli: vid planuvannya do rezultatu [Interactive learning technologies in mathematics lessons in primary school: from planning to results]. *Pedagogical education: theory and practice. Psychology. Pedagogy: a collection of scientific works*, no. 32, pp. 22–28. [in Ukrainian].

5. Rudenko, N., & Shyrokov, D. (2020). Zastosuvannya veb-kvest-tehnolohiyi u pidhotovtsi maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly [The use of web-quest technology in the training of future primary school teachers]. *Young Scientist*, 10 (86). pp. 151–157. Available at: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-33>. [in Ukrainian].

6. Skvortsova, S. (2021). *Matematyka: pidruch. dlya 4 kl. zakl. zahal. sered. osv.* [Mathematics: a textbook for 4 classes of general secondary education]. Kharkiv, 136 p. [in Ukrainian].

7. Skvortsova, S. & Onoprienko, O. (2020). *Metodyka navchannya matematyky u 3–4 klasakh zakladiv zahalnoyi serednoyi osvity na zasadakh intehratyvnoho i kompetentnisnoho pidkhodiv* [Methods of teaching mathematics in 3–4 grades of general secondary education based on integrative and competence approaches]. Kyiv, 320 p. [in Ukrainian].

8. Strilets, S.I. & Zaporozhchenko, T.P. (2019). *Formuvannya matematychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv zasobamy innovatsiinykh tehnolohii: monohrafiya* [Formation the mathematical competence of future primary teachers by means of innovative technologies: monograph]. Chernihiv, Publ. Desna Polygraph, 204 p. Available at: <https://bit.ly/3sJNKYk>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.08.2022

УДК 378.091.212.2-047.44

DOI:

Олександра Кухтяк, кандидат педагогічних наук,
керівник Центру тестування та діагностики знань,
асистент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності
Національного університету “Львівська політехніка”

**АНАЛІЗ ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ЗАВДАНЬ
СКЛАДОВИХ ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

У статті окреслено особливості оцінювання абітурієнтів на кон'юнктурні спеціальності в 2022 році для яких при вступі на другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачалося складання Єдиного фахового вступного випробування. З'ясовано, що складовими ЄФВВ є тест на оцінювання загальних навчальних компетентностей та предметний тест. Досліджено особливості формування змісту завдань предметного тесту та змісту завдань тесту загальної навчальної компетентності.

Ключові слова: заклад вищої освіти; вступні випробування; ступінь “магістр”; предметний тест; тест загальної навчальної компетентності.

Літ. 8.

Oleksandra Kukhtiak, Ph.D.(Pedagogy), Head of the Testing and Diagnostic Knowledge Center, Assistant of the Social Communications and Information Activities Department Lviv Polytechnic National University

**ANALYSIS OF THE APPROACH TO FORMING THE CONTENT OF COMPONENT
TASKS OF THE SINGLE PROFESSIONAL ENTRANCE EXAMINATION**

The article analyzes the approach to the assessment of entrants to the second (master's) level of higher education in 2022 for admission to opportunistic specialties for which a single professional entrance test was required. The main components of a single professional entrance test are outlined, namely: a test of general educational competence and a subject test.

It was investigated that the formation of the content of the subject test tasks for the entrance testing of applicants to institutions of higher education in the context of a single professional test required compliance with the following requirements: approved programs of the SPEE; the determined generalized structure of the subject test of the SPEE with an orientation to the list of subjects (sections) that represent the industry; the distribution of the specific weight of the subjects (sections) of the subject test of the SPEE in the percentage ratio of the presentation of the tests in the task; creation of test tasks of the specified cognitive levels to the specified names of sections/topics, their content, as well as compliance with their specific weight in %, presented in the detailed structure of the subject test of the SPEE. It was found that the main components of the content of the general educational competence test were structured within two components: verbal-communicative and logical-analytical.

The tasks of the verbal-communicative component involve identifying in the tested person: the ability to search, perceive, analyze, interpret and evaluate information, to express one's thoughts in a structured and reasoned manner, to improve what is written in order to achieve a communicative goal; to carry out constructive interaction based on laws, principles, rules, strategies and tactics of communication.

АНАЛІЗ ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ЗАВДАНЬ СКЛАДОВИХ ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

The logical-analytical component involves the assessment of a person who is tested for the ability to: analyze information, critically evaluate justification, evaluate facts that strengthen and weaken arguments, apply different forms of thinking (idealization, abstraction, inductive thinking, deductive thinking, quantitative thinking, computational thinking, stochastic thinking) to build abstract models of real-world problems in the purpose of research and solution, analyze and present numerical data in various forms, transform data representations and interpret them.

Keywords: institution of higher education; entrance exams; master's degree; subject test; test of general academic competence.

Постановка проблеми. Цьогорічна вступна кампанія до закладів вищої освіти ознаменувалася розширенням масштабів упровадження використання організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання, зокрема інновації передбачалися і при вступі до закладів вищої освіти на другий (магістерський) рівень [1].

Основні нововведення очікували абітурієнтів, які на основі першого (бакалаврського) рівня бажали продовжити навчання у магістратурі за такими галузями знань, як: 05 “Соціальні та поведінкові науки”, 06 “Журналістика”, 07 “Управління та адміністрування”, 28 “Публічне управління та адміністрування”, 29 “Міжнародні відносини” (крім спеціальності 293 “Міжнародне право”). За окресленими галузями знань на вступників до закладу вищої освіти очікувало складання Єдиного фахового вступного іспиту (ЄФВВ), що передбачало виконання завдань двох тестів: магістерського тесту навчальної компетентності (МТНК) і предметного [8].

Необхідність складання ЄФВВ при вступі до закладу вищої освіти на другий (магістерський) рівень викликало багато запитань в усіх учасників вступної кампанії 2022 р., проте більшість з них залишилися майже не висвітленими, а ЄФВВ не був цілком реалізований у запланованому форматі.

Особливо актуальним залишилося питання формування змісту завдань складових ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття ступеня “магістр”, що і зумовило необхідність нашого дослідження.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Питання вступної кампанії та Правил прийому в 2022 р. до закладів вищої освіти у своїх публікаціях висвітлювали С. Шкарлет, А. Мірошнікова. Проблематикою педагогічного оцінювання у закладах вищої освіти в контексті результатів навчання та компетентностей свої праці присвячували Ю. Рашкевич, О. Ляшенко, Ю. Жук та ін. Основою для ознайомлення зі специфікою ЄФВВ були проекти програм тесту загальної навчальної компетентності та предметних тестів за спеціальностями.

Мета дослідження полягає в аналізі підходу до формування змісту завдань складових ЄФВВ та відстеженні їх особливостей.

Виклад основного матеріалу. Зміст фахової підготовки у закладах вищої освіти задекларований у стандартах вищої освіти та освітніх програмах за спеціальностями, де чітко окреслюються вимоги до кінцевих результатів навчання випускників першого (бакалаврського) рівня.

Відтак педагогічні вимірювання у контексті вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти повинні спрямовуватися на оцінювання тих результатів навчання та компетентностей, які має продемонструвати абітурієнт у результаті успішного опанування освітньо-професійної програми під час навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Упровадження ЄФВВ як форми вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня “магістр” у 2022 році передбачало оцінювання абітурієнтів за двома складовими, а саме: предметною або фаховою та загальнонавчально компетентною, де узагальнено “предметом вимірювання були здобуті знання, вміння і навички, динамічні показники розвитку якостей особистості, сформовані предметні і загальні компетентності, усвідомлені світоглядні і ціннісні орієнтири особистості, а також набуті професійні здібності” [7, 4].

Як відомо, формування фахових (предметних) компетентностей забезпечується у циклі загальної підготовки обов’язковими компонентами освітньо-професійних програм у результаті опанування суб’єктом навчання як теоретичного змісту предметної області, так і методів, методик та технологій, якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосування їх на практиці в майбутній професійній діяльності, і власне “вони визначають профіль освітньої програми та кваліфікацію випускника” [6, 32].

Щодо загальних навчальних компетентностей, то існує твердження, що вони не менш важливі для професійної діяльності, і студент набуває їх у процесі виконання певної освітньої програми, але вони мають універсальний, не прив’язаний до предметної області характер [6, 33]. При цьому зазначається, що загальні компетентності мають бути збалансованими зі спеціальними компонентами, а їх формування – чітко передбаченим у педагогічному процесі підготовки майбутнього бакалавра [6].

Як уже зазначалося, очікувалося, що оцінювання фахової складової у вигляді складання предметного тесту за усіма кон’юнктурними спеціальностями також буде проведено у 2022 р. із застосуванням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання, але цього року така процедура так і залишилася не реалізованою, а прийняття предметного іспиту залишилося у межах повноважень приймальних комісій закладів вищої освіти [2].

АНАЛІЗ ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ЗАВДАНЬ СКЛАДОВИХ ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Проведений аналіз затверджених програм предметних тестів за спеціальностями дав нам змогу визначити основні вимоги щодо формування змісту предметного тесту.

Отже, предметний блок ЄФВВ у системі вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачав визначення рівня обізнаності абітурієнтів в галузях, які репрезентує програма предметного тесту за спеціальністю.

Отже, розроблення змісту предметних тестових завдань для проведення вступного тестування абітурієнтів до закладів вищої освіти, для яких передбачалося ЄФВВ у 2022 р., мало відбуватися з дотримання таких вимог:

- затверджених програм ЄФВВ;
- визначеної узагальненої структури предметного тесту ЄФВВ, з орієнтацією на перелік предметів (розділів), які репрезентують галузь;
- розподілу питомої ваги предметів (розділів) предметного тесту ЄФВВ у відсотковому співвідношенні представлення тестів у завданні;
- створення тестових завдань вказаних когнітивних рівнів до визначених найменувань розділів / тем, їх змісту, а також дотримання їх питомої ваги у %, що представлені у деталізованій структурі предметного тесту ЄФВВ.

За когнітивними рівнями тестові завдання повинні чітко відповідати таксономії Б. Блума і розподілятися на:

Рівень А. Знання.

Рівень В. Знання, розуміння.

Рівень С. Знання, розуміння, застосування.

Рівень D. Знання, розуміння, застосування та аналіз / оцінка.

Отже, потенційний зміст предметних тестових завдань повинен розроблятися у формі двох блоків:

1) *концептуально-поняттєвого*, що окреслює актуальні для (предметів) розділів та тем предметного тесту теоретичні поняття, розуміння сутності яких на базовому рівні є необхідними (тестові завдання когнітивних рівнів А, В);

2) *практично-діяльнісного*, що окреслює типові операції (уміння, навички, компетенції), які необхідні для виконання тестових завдань (тестові завдання когнітивних рівнів С, D).

Основними якісними параметрами розроблення тестових завдань є:

- професійна орієнтованість;
- актуальність / типовість / життєва значущість (практична цінність) проблеми, яку необхідно розв'язати в процесі професійної діяльності;
- композиційноструктурна доступність;
- коректність змісту;
- чіткість змісту;
- грамотність.

Оцінювання досягнень вступника при складанні МТЗНК як складової ЄФВВ відбувалося за допо-

могою завдань, які розроблялися відповідно до затвердженої програми [3].

Метою МТЗНК було оцінювання рівня сформованості загальної навчальної компетентності (ЗНК) претендента на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Під ЗНК сьогодні розуміють здатність особистості адекватно сприймати та обробляти інформацію, логічно мислити, осягати сутність зв'язків між явищами та об'єктами дійсності. Вважається, саме це визначає адекватне реагування людини на проблеми та виклики життя і, зрештою, формує здатність приймати адекватні рішення й адаптуватися до навколишнього середовища. Власне рівень опанування ЗНК визначає успіх особистості у будь-якій інтелектуальній і практичній діяльності [4].

Існує твердження, що ЗНК є компетентністю більш високого когнітивного рівня, ніж спеціальні чи предметні компетентності, які особистість виявляє у конкретній сфері. ЗНК набувається, використовується й удосконалюється кожною людиною особисто через активні форми діяльності й відтворюється в універсальних інтелектуальних операціях (аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування тощо) [4].

За результатами досліджень і практичного використання тестів у виявленні ЗНК особливе місце посідають вербально-комунікативна та логіко-аналітична галузі. Тому МТЗНК призначений для оцінювання загальної навчальної компетентності саме в цих галузях [5].

Таким чином, окреслені галузі стали основними складовими тесту ЗНК і були структуровані в межах двох компонентів:

1) вербально-комунікативного, завдання якого передбачають виявлення особою, що тестується, здатності:

- шукати, сприймати, аналізувати, інтерпретувати і оцінювати інформацію з різних джерел, передусім текстів;

- структуровано і аргументовано висловлювати свої думки, зокрема у формі текстів, поліпшувати написане з метою досягнення комунікативної мети;

- здійснювати конструктивну взаємодію на основі законів, принципів, правил, стратегій і тактик комунікації;

2) логіко-аналітичного, який передбачає виявлення особою, що тестується, здатності:

- аналізувати інформацію, критично оцінювати її обґрунтування, оцінювати факти, які посилюють або послаблюють аргументацію;

- застосовувати різні форми мислення (ідеалізація, абстракція, індуктивне мислення, дедуктивне мислення, кількісне мислення, обчислювальне мислення, стохастичне мислення) для побудови абстрактних моделей реальних проблем з метою їх дослідження і розв'язання;

АНАЛІЗ ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ЗАВДАНЬ СКЛАДОВИХ ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

– аналізувати й представляти числові дані в різних формах (таблиці, графіки діаграми різних типів тощо), перетворювати представлення даних з однієї форми в іншу [5].

Отже, дослідження змісту затверджених програм складових ЄФВВ дає нам підставу констатувати, що оцінювання при вступі на другий (магістерський) рівень вищої освіти спрямовується на визначення сформованості в абітурієнтів кінцевих результатів навчання, які репрезентовані у вигляді загальних та фахових компетентностей.

Висновки. Проведений нами аналіз дає змогу сформувати узагальнене розуміння підходу до розроблення змісту завдань складових ЄФВВ для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня “магістр” та відстежити основні особливості формування змісту завдань у контексті оцінювання компетентностей, які полягають у професійній орієнтованості, актуальності, типовій наближеності до життєвих проблемних ситуацій, коректності, чіткості, а також композиційно структурній доступності.

Перспективи подальших досліджень передбачають необхідність на основі аналізу підходу до формування змісту завдань ЄФВВ на кон’юнктурні спеціальності спроектувати за аналогією вимоги до програми предметного тесту для оцінювання фахової складової вступників на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Деталі вступної кампанії 2022 року. URL: <https://testportal.gov.ua/zagalna-informatsiya-efi/> (дата звернення: 20.08.2022).
2. Мірошнікова, А. Тест на навчальну компетентність: що це і хто його складатиме цього року? URL: <https://osvitoria.media/opinions/test-na-navchalnu-kompetentnist-shho-tse-i-hto-jogo-skladatyme-togo-roku/> (дата звернення: 18.09.2022).
3. Наказ Міністерства освіти та науки України від 11.02.2022 р. № 158. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/Prohramy-YEFVV/Zatverdzeni.prohramy.YEFVV/11.02/Pro.zatv.Prohr.predm.TZNK-nalaz-158-11.02.2022.pdf>. (дата звернення: 15.08.2022).
4. Програми ЄФВВ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/Prohramy-YEFVV/Zatverdzeni.prohramy.YEFVV/11.02/Pro.zatv.Prohr.predm.TZNK-nalaz-158-11.02.2022.pdf>. (дата звернення: 25.08.2022).
5. Програма тесту загальної навчальної компетентності. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/prohramy-yefvv/11.02.2022.pdf> (дата звернення: 25.09.2022).

6. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. Видавництво Львівської політехніки. Львів, 2014. 168 с.

7. Тестові технології оцінювання компетентностей учнів : посібник / за ред. Ляшенка О.І., Жука Ю.О. Київ: Педагогічна думка, 2015. 181 с.

8. Шкарлет, С. Порядок прийому для здобуття вищої освіти в 2022 році застосовано. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-poryadok-prijomu-dlya-zdobuttya-vi-shoyi-osviti-v-2022-roci-zayustovano> (дата звернення: 20.09.2022).

REFERENCES

1. Detali vstupnoi kampanii 2022 roku (2022). [Details of the 2022 entry campaign]. Available at: <https://testportal.gov.ua/zagalna-informatsiya-efi/><https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-poryadok-prijomu-dlya-zdobuttya-vishoyi-osviti-v-2022-roci-zayustovano>. (Accessed 18 Aug. 2022). [in Ukrainian].
2. Miroshnikova, A. (2022). Test na navchalnu kompetentnist: shcho tse i khto yoho skladatyme tosho roku? [Academic Competency Test: What it is and who will take it this year?]. Available at: <https://osvitoria.media/opinions/test-na-navchalnu-kompetentnist-shho-tse-i-hto-jogo-skladatyme-togo-roku/> (Accessed 18 Sep. 2022). [in Ukrainian].
3. Nakaz Ministerstva osvity ta nauky Ukrainy vid 11.02.2022 r. № 158 [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated February 11. 2022 No. 158]. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/Prohramy-YEFVV/Zatverdzeni.prohramy.YEFVV/11.02/Pro.zatv.Prohr.predm.TZNK-nalaz-158-11.02.2022.pdf>. (Accessed 15 Aug. 2022). [in Ukrainian].
4. Prohramy YeFVV [SPEE programs]. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/Prohramy-YEFVV/Zatverdzeni.prohramy.YEFVV/11.02/Pro.zatv.Prohr.predm.TZNK-nalaz-158-11.02.2022.pdf>. (Accessed 25 Aug. 2022). [in Ukrainian].
5. Prohrama testu zahalnoi navchalnoi kompetentnosti (2022). [The program of the test of general educational competence]. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/prohramy-yefvv/11.02.2022.pdf>. (Accessed 25 Sep. 2022). [in Ukrainian].
6. Rashkevych, Yu.M. (2014). Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity [The Bologna Process and the New Paradigm of Higher Education]. *Lviv Polytechnic Publishing House*. Lviv, 168 p. [in Ukrainian].
7. Testovi tehnolohii otsiniuvannia kompetentnostei uchniv (2015). [Test technologies for assessing students' competencies: manual]. (Ed.). Liashenka O.I., Zhuka Yu.O. Kyiv, 181 p. [in Ukrainian].
8. Shkarlet, S. (2022). Poriadok pryimu dlia zdobuttya vyshchoi osvity v 2022 rotsi zaiustovano [The admission procedure for higher education in 2022 has been adjusted]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-poryadok-prijomu-dlya-zdobuttya-vishoyi-osviti-v-2022-roci-zayustovano> (Accessed 20 Sep. 2022). [in Ukraine].

Стаття надійшла до редакції 11.08.2022

